

УДК 579.695

ВПЛИВ ОРГАНІЗМІВ ТА ПОПУЛЯЦІЙ ОДНОГО ВИДУ НА ІНШІ**Бабіч Олена Вікторівна,**

кандидат технічних наук, п. н. с. лабораторії міських та виробничих стічних вод;

Зінченко Ірина Василівна,

завідувачка лабораторії міських та виробничих стічних вод

Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем»

lenysjababich@gmail.com

Чутливість біорізноманіття прісноводних ресурсів є більшою, ніж будь-яких інших наземних екосистем. Уразливість прісноводного середовища полягає в тому, що у водному режимі зростає непропорційна кількість угруповань рослин і тварин. Прісноводні водойми збагачені понад 10 000 видами риб, які складають приблизно 40 % світових рибних спільнот і одну чверть різноманітної популяції хребетних у глобальному масштабі. Поєднання незліченної кількості амфібій, водних рептилій і популяцій ссавців із загальною кількістю прісноводних риб чітко зображує прісноводне середовище існування як єдине улюблене біологічне місце всіх хребетних.

Багато прісноводних екосистем також є сприятливим біологічним місцем для унікальних видів, тому що прісноводні місця існування є ізольованим середовищем у природному ландшафті. Такого роду екологічні явища сприяють еволюції нових видів у різних ресурсах прісної води [1].

Одними з провідних чинників трансформацій природних екосистем визнані біологічні інвазії видів, які були прямо чи опосередковано викликані гідробудівництвом на великих ріках, створенням високопродуктивних агроценозів, торгівлею сільськогосподарською продукцією, туризмом, регіональними війнами, аквакультурою, спортивним полюванням і рибальством. Експансія чужорідних видів риб в басейни найбільших рік Східної Європи набула масового вибухового характеру. За останні 60 років кількість видів в усіх східноєвропейських ріках зросла в 1,5 рази [2]. На сьогодні в басейнах великих рік Європи нараховується 58 інвазійних видів риб. Відзначається збільшення темпів розповсюдження чужорідних видів риб в прісноводних екосистемах за останні 10–15 років [3]. Доведено, що характер темпів і синхронності інвазій чужорідних видів риб, їх активна натуралізація в крупних прісноводних басейнах є прямим наслідком процесу глобального потепління [2].

На сучасному етапі проблема чужорідних видів для Європи має виключне екологічне та соціально-економічне значення. Кількість глобальних

екологічних катаклізмів, які викликані інвазіями різних видів тварин і рослин, постійно зростає. На сьогодні чужорідні види флори та фауни потрапляють до поверхневих водних об'єктів України з Середземного моря до Чорного моря, а потім до найбільших рік України. Найбільш ураженні до поширення чужорідних видів транскордонні гідроекосистеми, як наприклад р. Дніпро, третя за протяжністю ріка у Європі.

На жаль, в Україні проблему чужорідних (ненативних) видів на державному рівні досі не сприймають належним чином. На сьогодні відсутня Національна Стратегія України щодо розповсюдження інвазійних чужорідних видів, яка тільки розробляється структурними підрозділами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

На національному рівні розробка комплексу заходів щодо запобігання неконтрольованого розповсюдження чужорідних видів, попередження несанкціонованої інтродукції, ліквідація наслідків інвазій повинна стати пріоритетним напрямком діяльності по забезпеченню екологічної безпеки України. Найважливішими завданнями стосовно вирішення проблеми чужорідних видів на сучасному етапі стають: моніторинг і розробка ефективних методів стримування темпів розселення видів та/або боротьби з натуралізованими небажаними інвайдерами.

Список використаних джерел

1. Irfan S., Alatawi A. Aquatic Ecosystem and Biodiversity: A Review. Open Journal of Ecology, 2019. Vol. 9. P.1–13. <https://doi.org/10.4236/oje.2019.91001>
2. Slynko Yu.V., Dgebuadze Yu.Yu., Novitskiy R.A., Khristov O.A. Invasions of alien fishes in the basins of the Largest Rivers of the Ponto-Caspian Basin: composition, vectors, invasion routes, and rates. Journal of Biological Invasions, 2011. Vol. 2, №. 1. P. 49–59. <https://doi.org/10.1134/S2075111711010085>
3. Slynko Yu.V., Korneva I.G., Rivier I.K., Papchenkov V.G., Scherbina G.H., Orlova M.I., Therriault T.W. The Caspian-Volga-Baltic invasion corridor. In book: Invasive aquatic species of Europe – distribution, impact and management. Kluwer academic publishers, Dordrecht hardbound, the Netherlands, 2002. 600 p.